

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELOFIZETESI ÁR:		Felelős szerkesztő:	Kiadótulajdonos:	Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket
egész évre . . . 12 kor.	Negyedévre . . . 3 kor.	BITTERMANN SÁNDOR.	BITTERMANN NÁNDOR.	a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
fél évre . . . . 6 kor.	Egyes szám ára 20 fillér.			MEGJELEN MINDEN KEDDEN ES PENTEKEN.

Március 15.

Zombor, márc. 14.

Egy ezredév! Még nemzetek életében is hosszú idő. Amely nemzetnek ilyen hosszú multja van, nemcsak erejét, hanem létjogosultságát is bizonyítja.

Az elpusztulás sötét fellege nem egyszer függött fejünk felett, de Isten keze mindig eloszlatta azt s ujult erővel kelt életre a nemzet, hogy fejlődésének nagy munkáját tovább folytassa.

1848. Történeti évszámainknak legdicsebbje. A honszeretet lángja lobogott minden szivben, oltár lett minden kebel a haza szent képével. E nagy idők viharja szülte a honvéd megcsodált nevét, melyről történelmünk lelkesedve és lelkesítve fog regélni örökké.

Ez az a nap, amelyen a kiváltságos osztály a nép millióinak jogot adott s a hűbéri intézmények bilincseiből felszabadította; ez az a nap, amelyen szabaddá lett a munka, a gondolat s a közvélemény lángnyelve: a sajtó.

A nagy nap emlékét, a 61. évfordulóját hagyományos módon megünnepelte Zombor város közönsege is. Egy szivvel s egy lélekkel adózott a kegyeletnek s a szabadság dicsőnapját valóságos ünnepé szentelte.

Ünnepelt az ifjuság, ünnepelt a hazafias polgárság is. Az ünnepségekről az alábbiakban számolunk be.

A nőipariskolában.

A Bács-Bodrog vármegyei tulipán háziipari szövetség által fentartott nőipariskola növendékei honleányi lelkesedéssel vettek részt a nagy nemzeti ünnepélyen.

Az intézet falain belül, ahová városunk előkelő közönségét meghívták, minden ízében magyaros ünnepélyvel áldoztak a nagy nap emlékének. Az énekkar elénekelt a szöveget.

Józich Sárika a következő ünnepi beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt:

Ünnepi beszéd.

Ki ne emlékeznék édesen vissza, ha hosszú sötét éj után végtére megjelent a várva-várt reggel; midőn a gyötrő álmok nehéz, testet s lelket egyaránt sorvasztó kinjait tova űzi a boldog ébredés?

Lehetne-e felednünk ama napot, amelyen honunk földén széttört a szolgaság járma; midőn a szabadság szellőjének lebbenésére orkányszerűleg zuggott fel a „Talpra magyar“!

Lehetne-e felednünk azt a pillanatot, midőn megrándult a lomha tespedésbe merült gyötrő, sajtó kinok között álmodó nemzet s az ébredő hajnalsillagnak a bércek ormain s a völgyek ölen megcsillanó fénye mellett szétzúzta béklyóit; midőn embermilliók lettek — emberekké.

Oh, e napot feledni nem lehet. Nagy, dicső napja volt az, Isten áldott napja.

Vajha emlékezedet oly mélyen vésődnék mindnyájunk szivébe, hogy annak lángoló betűiből állandó ihlet szállna meg bennünket.

Dicső szabadság!

Széttörted az ármány, a tudatlanság, a rosszakarat átkos jármát, darabokra zúztad a rabbilincseket.

A testvériség igazi ismerete, a szeretet ébredjen és lakozzék mindnyájunk szivében, míg az irigység és gyűlölködés távozzék abból. Bár nyelvben, vallásban különbözök lettünk, egygyé forraszt, egyesít hazánk iránti szeretetünk, ennek jólétéért való buzgó fáradozásunk s megvalósul közöttünk az egyenlőség, a kötelesség teljesítése, a jog élvezése s a kölömbőség válaszfalainak ledöntését eredményezi.

A hű kötelességteljesítéstől nem riadhatunk vissza csak azért, mert a siker, a győzelem nem minden esetben jut osztályrészünkül.

Akik a március 15-iki eseményeknek harcosai valának, a tetterőt, a kitaró buzgalmat csak a biztató remény, nem pedig a biztos győzelem tudatából merítették.

Fordítsuk tehát javunkra a multból önkénynt kínáló tanulságokat. Ne engedjük elhamvadni lelkünkben ama lángot, melynek ereje hatalmasnak bizonyult a multban s kezességül szolgál a jövőre.

Őszinte örömmel üdvözlöm mindazokat, akik ezen ma még szerény intézet falai között megjelenni szivesek voltak, hogy tanui legyenek annak az egyszerűségében is magasztos ünnepélyünknek, melylyel mint jó honleányok a nagy nap emlékének áldozunk. Isten hozta Önöket.

Ábrányítól: Március 15-ikét Matzitz Margitka szavalta el gyönyörűen, teljesen magával ragadva a hallgatóságot. Sok megérdemelt tapsban volt része. Majd az énekkar lépett ismét fel „Kossuth Lajos azt izente“ című dallal, viharos tapsot provokált.

Vadász Gizike a „Talpra magyar“-t szavalta el lendülettel. Végül a „Haza“ egy felvonásos színművet adták elő. Ugy a darab, mint annak keretébe beillesztett élőkép általános tetszést vívott ki. Az egyes szereplők: Stverteczky Ilonka, Mayer Loncika, Zsuffa Margitka, Heinz Lenke, Pálffy Erzsike, Keller Juliska, Vill Angella, Mikó Mária, Zombori Ilonka, Heisinger Aranka, Pletikoszits Ilonka és Mattas Aranka ügyesen domborították szerepeiket. A szép ünnepélyt a növendékek énekkara a „Himnusz“-szal rekesztette be.

Az emléknep rendezéseért elismerés illeti Lackner Emilia tanítónőt, akinek odaadó buzgó fáradozása tanúsága annak, hogy a felügyeletére bízott növendékeket nemcsak a gyakorlati s a megélhetést biztosító munkákra oktatja, de igyekszik a hazafias érzést is zsenge keblükben fejleszteni.

A kath. legényegyesületben.

A kath. legényegyesület este szabadság-lakomát rendezett, melyen a rendes tagokon kívül az egyesületnek több vendége s jótévője vett részt. Ünnepi szónok Vértesi Károly volt. Magyarits Mihály elszavalta a „Talpra magyar“-t. Néhány troubadour pedig kellemesen pótolta a cigányt.

Fáklyásmenet.

A középiskolák tanulóifjusága március hó 14-én este fáklyás körmenetet rendezett. A menet hazafias dalokat énekelve a körutakon vonult végig, lépten-nyomon növekedve a város polgáraival, akik a menethez csatlakoztak.

A gimnázium ifjusága.

A szabadság ünnepének napján a zombori állami főgimnázium ifjusága nyitotta meg a kegyeletes megemlékezések sorát. A növendékek a tanári testület vezetése alatt fél 9 órakor ünnepi misét hallgattak a karmeliták templomában s azután a vértanu Schweidel

FÉRFIINGEK, KALAPOK, NYAKKENDŐK,
VILLANYOS IZZÓK 150 és 220 volt feszültségre,
WOLFRAM IZZÓK 70%-os árammegtakarítással.
 Villanyos csillárok! Olcsó árak! Gyermekkoscsik!

GOLDFÁHN SÁNDOR és FIA
 ZOMBOR, KOSSUTH-U.
 A KÜLÖNLEGESSÉGI
 TÖZSDE MELIETT.

József szobrához vonultak, mely előtt hatalmas félkörben állottak fel. A Szózat elnevelése után Radicevits Sándor VII. o. t. lendületes hévvel szavalt Bartók Lajos „Várjatok Petőfit“ c. költeményét. Majd Szabó István VIII. o. t., az „Arany János Önképzőkör“ ifjúsági elnöke tartalmas beszédben ismertette e naphoz fűződő szabadságeszméket és lelkes szavakkal buzdította az ifjúságot megőrzésükre. Bárczi Géza VI. o. t. e nap emlékére antik formában és erővel megírt ódáját szavalt. Az ünnepség a Himnusz elnevelésével végződött. Az ifjúság kegyeletének megnyilatkozását a nagy közönségből is sokan örömmel hallgatták s nagy lelki megnyugvással látták, hogy a gimnáziumi ifjúság szellemi nevelése jó kezébe van letéve.

A magán polgári leányiskola.

A zombori magán polgári leányiskola folyó hó 15-én délelőtt 10 órakor az 1848. márciusi nagy napok emlékére az iskola Flórián-utcai helyiségében az érdeklődő szülők jelenlétében ünnepélyt tartott. Az emelvényen felállított növendékek először ifj. Sz. Nagy Károly „Nemzeti dalát“ énekelték Krump Anna igazgatónő vezetése alatt. Ezután Oblát Ilonka II. oszt. növendék szavalt Pósa Lajos „A szent dal“ című költeményét. Majd Horváth Aranka tanárnő méltatta a nap jelentőségét. A tartalmas beszédet a növendékek és a hallgatók feszült figyelemmel hallgatták. Erre ismét a növendékek éneke következett, előadva Erdődi Ernő „Gondolatok őseinkre“ című hazafias dalát. Ennek elhangzása után Schlieszer Erzsike I. oszt. növendék lépett elő és Erdélyi Zoltán: „Kössetek koszorút“ című, majd Binder Stefike II. oszt. növendék szintén Erdélyi: „Március 15.“ című versét adta elő, oly készültséggel, hogy azt hinné az ember, nem is 10—11 éves gyermekekkel van dolga, hanem felnőttekkel. A szépen összeállított programot a Himnusz zárta be, melyet a növendékek nemes tüzzel adtak elő, s a közönség állva hallgatott. Ezen ünnepélyvel ismét bebizonyította az iskola, hogy a hazafias nevelésben nem hagy semmi kívánni valót. A növendékeken meglátszott, hogy mily örömmel és odaadással igyekeztek az ünnepély sikeréhez hozzájárulni.

A Függetlenségi Kör.

A Függetlenségi Kör, valamint a hozzácsatlakozott Kath. Legényegyesület és a felső kereskedelmi iskola ifjúsága, kiki saját zászlója alatt, 9 órakor részt vettek a plébániatemplomban tartott ünnepi istentiszteleten. A misét az apátplébános celebrálta fényes segédlettel; a szent énekeket a Mi Asszonyunkról nevezett apácanének vezetése alatt álló polgári leányiskola növendékei énekelték két szólamban gyönyörűen.

Istentisztelet után megindult a menet Schweidel-szobor felé. Elül haladt a felső kereskedelmi iskola ifjúsága, azután a Függetlenségi Kör és a Kath. Legényegyesület tagjai.

Az első koszorút a függetlenségi párt és kör nevében a párt elnöke, Mérő Ignác helyezte a szobor talapzatára. „E dicső, e fejedelmi örömnepen — ugymond — hazafias lelkesedéssel egy szebb jövő, egy boldogabb kor biztos reményében zarándokolunk városunk ez oltárához. Tanuságot teszünk ezzel arról, hogy a 61-ik nemzeti újjászületésnek emlékére szívünk magasabban dobog; hogy ugyanazon eszmék és vágyak élnek bennünk hazánk teljes szabadsága és függetlensége iránt, melyek a nagy márciusi hőseket csodás tettekre ragadták. A zombori

függetlenségi párt koszoruját azzal a hő ohajtással teszem le megdicsőült martirunk szobrára, hogy azon szent ügy, melynek katonája, vértanúja volt, minél előbb diadalt üljön!“

A női kereskedelmi tanfolyam csokrát Schwarz Irén helyezte a szobor lábához.

A „Himnusz“ elnevelése után az egyesületek rendben, ahogy jöttek, elvonultak s a közönség széteszlott.

A polgárság ünnepe.

Délután 1/4 órakor csendült fel a városháza tornyán Vadas Ferkó tárogató játéka, amely alatt a polgárság a disztermet zsufozásig megtöltötte. A hazafias ünnepélyt a kaszinó-egyesületi és iparos dalárdák együttes éneke vezette be. A hatalmas erővel előadott Szózat a lelkesedés legmagasabb fokára ragadta a hallgatóságot.

Ezt követte Vértesi Károly elnöki megnyitója:

Vértesi Károly beszéde.

Igen tisztelt ünneplő közönség!

Hazafiak! Honleányok!

Az ünnep, amelyet ülünk ma, nincs vörös betűkkel jegyezve a naptárban, de azért ezen történelmi nevezetes évforduló napon, mondjuk nemzeti ünnep, minden magyar szívben át-átrezeg a dicső multnak egy szép emléke.

Nem, rend, rang és valláskülönbség nélkül hoz minket össze a szabadság ünnepnapja, akár szabadban az égboltozatos templomban, akár zárt díszhelyen, hogy a hazaszeretnek áldozunk.

Miért ez az ünneplés hangulat? Miért hallgatjuk a költő Szózatát és dalárdáink énekét szivesebben ma, a magyaroknak ezen nagy napján? Miért beszélünk e napon legtöbbet a hazáról? Miért ez? Miért az? Sokat lehetne kérdezni, s a kérdésekre felelni, de végeredményben az egy, mindig csak egy marad.

Azért van ez mind, a hazaszeretben kedves atyámfiai, mert idők során a kegyelet vert szívünkben gyökeret. Azért üljük meg fényesen ezt a nemzeti ünnepet, csak azért.

Március 15-ike, tél végén is a tavaszi napok legszebbje, kibuvik a tél uralma alól, mint a hóvirág a hólepel alól. Ez a nap szívünket jobban melegíti, mint sok más melegebb nap.

Az ünnepi szónok majd elmondja, miként volt az ébredés, a bilincs leesés, a természet feltámadásával, a nemzet újjászülése hogy történt. Készítsük azért elő szívünket a hazafias igék befogadására, hogy az elvetett mag alkalmas talajra találjon a megfogamzásra, az idő pedig jó gyümölcsöt érleljen, hogy sok vihárt átélts és még mindig szenvedő édes magyar hazánkat minél jobban szeressük.

Tehát a hazaszeretünk legmelegebb érzésével nyitom meg az ünnepély tárgysorozatát.

Rác Sománé szép éneke gyönyörködtette a közönséget. A viharos tapsok után Mészáros Béla ünnepi beszéde következett.

Mészáros Béla beszéde.

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Nagy örömnepen van ma édes magyar hazánknak, a szép Magyarországnak. A magyar szabadságnak, a magyar függetlenségnek s a magyar alkotmányosságának születése napja ez, szóval az új, a modern Magyarországnak. Hirtelen és váratlanul virradt le reánk ez a ragyogó nap, mindazáltal úgy fogadtuk azt, mintha már régesrég epekedve vártuk volna. És mint ahogy a lidérenyomás alól felszabadult lélek lekötött erőinek egész energiájával nekivág az új életnek, úgy tett a német lidérenyomás alatt görnyedő s most az alól felszabadult magyar nemzet is. Ezer év küzdelmes harcaiban és más különféle bajaiban, küzdelmeiben megedzett nemzeti erőinek egész teljével nekilátott új és magasabb feladata megoldásához: a sza-

bad, a független s az alkotmányos Magyarország felépítéséhez. S a felébredt nemzeti öntudat, az elnyomott nemzeti erők, a szabadjára hagyott nemzeti lelkesedés csodákat művelt. Rövid ötven év szakadatlan és fáradhatatlan munkája után akkorát haladtunk, a mekkora haladást más kultúrnépek évszázadok multával szoktak csak felmutatni.

Mert hát mi is volt Magyarország 1848. március 15-e előtt s mivé lett utána? Tekintsük át röviden e két időszak kulturképét és meglátjuk: mi mindenre képes az erős nemzeti akarat, az igazi nemzeti lelkesedés!

Talán a menyei gondviselés azért nyújtotta a legelső magyar regényírónak, Jókai Mórnak földi életét oly hosszúra, hogy egy élő tanúja is legyen e korszakoknak; ki a változatos mulót s annak forgandó ellentéteit a jelennel összeölelni képes; aki átélte, át-szenvedte s átküzdötte ezt a félszázadot; aki osztozott annak kétségbeesítő balsorsában és dicsőségében egyaránt; és most, mint ő maga írja: „ép ésszel, élénk emlékezettel“ bizonyosságot tud róla tenni, hogy mi volt a hajdani Magyarország és mi lett belőle máig?

Ennek a minden tekintetben hiteles szem- és fültanunak szavait idézem, mikor sokat hányatott nemzetünk fent említett két kulturképét ott vázlatosan megrajzolni bátorodom.

1848 ig Magyarország nem volt más, mint egy térképi fogalom: Ausztriának egy gyarmata, mely a valóságban egy darab Ázsiát jelképezett. Fővárosa, a koronások, a diéták székhelye az ország nyugati határán volt: az is német. Alkotmány a türelemjárték; nemzetiségi gunytárgy, vagyona értéktelen, értelmisége idegen, még ősi vitézsége is el van már temetve a nemesi inszurrekció meggyalázó emlékei alá. A polgár és jobbágy se jogokkal, se kötelességekkel nem bírt. A haza áldott földje nem azé volt, aki szántotta és kaszálta; ez csak robotot szolgált, dézsmát fizetett s botokat kapott.

Királyát sohasem látta az ország. Kormányát Bécsben is volt, Budán is volt, Kolozsváron is volt; mikor pedig inni kellett, sehol sem volt. Alkotmányunk a megfordított lengyel alkotmányhoz hasonlított, amelyben a király veto joga minden más jogot feleslegessé tett. Akármilyen üdvöset határoztak a rendek: a hatalom azt mondta rá „nem tehetem“. Gondolkozó hazafiak ujtó törekvéseit elfojtották; a század elején még véres pallossal, közepén már kisebb fegyver is elég volt hozzája: t. i. a cenzura ollója és veres plajbásza. *A nemzeti szellemnek minden törekvése kínos vergődés volt:* Laokoonnak és fiainak küzdelme az óriás kigyókkal.

Gondolatok csak rá kedves honfitársaim: ha ez az ősi tespedés korszaka a század végéig eltarthatott volna, mint a hogy végig tengett három századon át, mint látnátok most itt magatok körül? Járom alatt nyögő buta népet, hátramaradt polgárságot, szurtos falvakat, lakatlan mocsarakat, féktelen folyamokat, műveletlen pusztákat, pusztákon és erdőkön utonálló szegénylegényeket s az alkotmányunk gunyolt bálvány fején nem a dicsőség babériját, hanem szalmakoszoru gyanánt a régi rendi diétát. Egy gőzös járna a Dunán, egy vasut vezetne Pesttől Szolnokig, egy takarékpénztár képviselné a pénzvilágot, egy színház a művészetet, három hirlap az irodalmat, polgárország a haderőt, füstölgő pipánk a nemzeti büszkeséget. Ez volt Magyarország kulturképe a mult század első felében s ez lett volna azután is. Ámde mi nem hoztuk magunkkal a keletről a fatalizmust, mi nem nyugodtunk meg a változhatatlan praedestinációban, hanem szembeszálltunk a fátummal s elvetettük a bibliai mustármagot.

Ez volt az 1848-iki március 15-én kihirdetett pesti 12 pont „Mit kíván a magyar nemzet?“ hangzatos címzésével. És ebből a mustármagból nőtt fel a mai Magyarország büszke cédrus fája...

Nézzetek csak végig az új hazán: lássátok annak viruló mezőit, kincsosztó földkeblét, vasuti hálózatát, a díszes városokat, a jólétet hirdető falvakat, a sürgő közlekedést vaspályán, folyókon, tengereken s aztán pihenjen meg lelketek a királyi várapalota

tornácán, vele szemben büszkén a Dunába mosolygó új országházán, onnan bámuljtok végig a mesemondásig tündéri fővárosán, a Duna szebbnél-szebb s merészebbnél-merészebb hidjain, a ragyogó palotasorokon és a füstölő gyárkéményeken, melyek füst-soraikkal szüntelenül az égbe írják az újkor jelszavát: „Munkában az élet.“

Aztán lássátok hadrendbe sorakozni a hatalmas honvéddandárt, mely nemzeti himnuszsal üdvözli fővezérét, a koronás királyt, hangosan hirdette az újkor egy másik eget-ostromló jelszavát, hogy „honszeretben az erő!“

Azzal járjátok sorba a szobrokat, miket a király s a nemzet kegyelete emelt köztereinken és meghalljátok tőlük az újkor minden haladást előmozdító jelszavát, hogy „érdem a dicsőség.“

Vizsgáljátok végig pénzüzeteteinket, iparvállalatainkat s azoknak könyveiből meg tudjátok az újkor nemzeti jólétet teremtő jelszavát, hogy „a becsület s a szorgalom a gazdagság.“

Figyeljétek meg szellemi munkásságunkat s minden írott betű, minden ecsetvonás, minden fölhangozó szó, minden kalapácsütés meg fogja mondani, hogy a „szabadszelleme a népszabadság.“

Ezeket a jelszavakat szórta el a nép szívébe március 15-ike, mely jelszavak aztán a nemzeti lelkesedés szülte lankadatlan munka után megtermék áldásos gyümölcseit: a szabad, a független s az alkotmányos Magyarország. Ez a szabad, független s alkotmányos Magyarország pedig derekasan megmutatta, hogy igenis kulturális állam, mely a szükség van rá, a kulturális államok sorában a legelső közé is képes felemelkedni s így a nemzetek e nemes versenyében mindenkor méltó helyet foglalhat el. És mégis, mélyen tisztelt ünneplő közönség, mégis pár év előtt a Széchenyi-lakoma egy kiváló szónoka ki merte mondani a szegényteljes szót, a lesújtó valót, hogy minden nemzeti, gazdasági és kulturális előhaladásunk dacára is „nem boldog a magyar“. Igen kulturális, szabad és független, van ipara és kereskedelme, vannak virágzó pénzüzetetei, van honvédsége, van alkotmánya, vannak virágzó falvai és városai, fényes palotái és kulturépületei, hullámzó kalászszal telített rónái, mivel szőlőhegyei, értékes erdei s a régi mocsaras helyeken mintagazdagságai, egy szóval van mindene, mit szem és száj csak kívánhat, ami azonban a nemzeti jólét legszükségesebb kiegészítő része volna s ami nélkül az mit sem ér, az hiányzik, azt nélkülözni kénytelen, mert *nem boldog a magyar*. S ugyan miért nem az? Hiszen néhány dolgot leszámítva — mit törvényhozói uton könnyen pótolhatnánk — mindene meg volna hozzá! Miért nem boldog tehát? Azért, mert azokból a magasztos jelszavakból, melyeket a március 15-iki korszellem vett át a nemzeti öntudatba s amelyeknek a gyakorlati életben való alkalmazása bőven termé meg a nemzeti boldogulásnak édes gyümölcseit, — mondom, mert ezekből a magasztos jelszavakból hiányzik a népeket egyedül boldogító *nemzeti tartalom*. Szép és magasztos elvek ezek mind, szintugy szép és magasztos elvek a szabadság, az egyenlőség s a testvériség általános jelszavai is, melyekből sarjadzottak. Ezek ideiglenes anyagi jólétet, ideiglenes gazdasági előhaladást teremteni képesek, de azokat állandósítva az ember szellemi részét is teljesen kielégíteni s így az egész embert boldoggá tenni sohasem bírják.

Mert hát mit is ér az a szabadság, mely nemzeti korlátok nélkül leszóthat, meg-rágalmazhat és legyalázzhat mindent, ami egy ezredéven át szent és sérthetetlen volt minden igaz magyar előtt, mint ahogy az manapság, sajnos, büntetlenül és megtorlatlanul nap-nap után történi? Mit ér az a szabadság, melynek birtokában a legszentebb nemzeti érzelmek: a hit és a haza, az erény és a hazafiság, mint üres, nem létező fogalmak hirdethetők szerte e hazában? Mit ér az a szabadság, melynek védelme alatt a legnagyobb nemzeti hősokeket és vértanukat kulturbestiáknak lehet büntetlenül elnevezni? Öntudatos magyar

ember inkább rabszolga marad mindörökre, de az ilyen szabadságból nem kér. És ha ilyen szabadsága van, amellyel rosszul érzi magát és boldogtalanná teszi az a tudat, hogy minden szabadsága mellett is kénytelen a nemzet ellenségeinek minden gunyját, rágal-mát és piszkolódását megtorlás nélkül békén elviselni. Lám, ezért mondtam, hogy nem boldog a magyar.

Vagy mit ér az az egyenlőség, mely a gyengét is meg az erőset is magára hagyva, az egyenlőség szent nevében megtűri, hogy az erősebb szabadon kihasználhassa a gyengébbet s így azt minden téren a saját igája alá kényszerítse? Mit ér az a nemzetközi egyenlőség, mely nemzeti korlátokat nem ismerve, megengedi, hogy az öslakók s a magyarság elveszítse lábait alól a hazai rögöt, idegen, ismeretlen világba vándoroljon, ott nemzetiségét és hazafiságát megtagadja s más, sokszor talán ellenséges indulatu népek kulturáját és nemzeti erejét gyarapítsa? És ki tagadhatná, hogy a mai magyar egyenlőség így fest a maga igazi valóságában? És ki hinné azt el, hogy ily elvek gyakorlati alkalmazása mellett boldognak érezheti magát a magyar?

Avagy mit ér az a testvériség, mely nem egyforma mértékkel méri az igazságot, a jogot s a földi javakat? Mit ér az a testvériség, mely kényszeríti az igazi, az önzetlen, s az önfeláldozó hazafiakat, hogy olyanokat is testvéreként tiszteljenek és szeressenek, kik a testvériséget s a hazafiságot csak szájjal hangoztatják, a valóságban pedig ellenkezőleg cselekedeznek?

Oly kevesen vagyunk, hogy még az apagyilkosnak is meg kell kegyelmeznünk — mondotta Széchenyi. Igaz; meg kell kegyelmeznünk, de úgy, hogy többé apagyilkos ne lehessen. Meg kell neki kegyelmeznünk, de már testvéreként nem bánhatunk vele, mert elbizakodik s újabb hazafi lesz engedékenységnünk áldozata. Igen; élvezze kegyelmünket, egyúttal azonban érezze a magyar állameszme hatalmát s erejét, nehogy ismét hasonló cselekedetekre ragadtassa magát!

Ez hiányzik a magyar testvériségből s ezért kell ismételtlen is hangoztatnunk, hogy nem boldog a magyar.

A szabadság, az egyenlőség s a testvériség szent jogait és egyéb közös nemzeti javakat töltsd meg nemzeti tartalommal s meglátod: boldog lesz a magyar. Legyen igazi nemzeti szabadság, mely a nemzeti boldogulás céljából mindent megenged s a nemzetfentartó szent hagyományokat érintetlenül hagyva, azok mindenemű lekicsinylését és mindenemű legyalázását méltóképen megtorolja.

Legyen igazi nemzeti egyenlőség, mely e hazában csak magyart és hazafit ismer és csak a magyarnak, csak a hazafinak mér az egyenlőség mértékével, másnak kiadja az utat s megmutatja, merre tartson, ha szivelelke más hazáért lelkesedik. Legyen igazi nemzeti testvériség, mely a honnak minden egyes honszerető polgárával testvéreként bánik s a testvériséget az igazsággal párosítja össze. Akkor aztán ne féljünk semmitől, ne féljünk még száz ellenségtől sem, mert akkor boldog lesz a magyar s az ő boldogságában megerősödve, mint egy egységes erős tábor minden időben és mindenféle körülmények között az ő nemzeti örökségét, az ő nemzeti szent hagyományait meg fogja tudni védeni és mindenkor lesz anyyi ereje, hogy fennállását újabb századokra is biztosítsa.

* * *

Mélyen tisztelt ünneplő közönség! Ime az ut, amelyen haladnunk kell, ime az elvek, melyeket a köztudatba átvinnünk elkerülhetetlenül szükséges, hogy ismét boldog legyen a magyar s hogy a március 15-iki vívmányok nemzeti boldogságunknak eleven forrásaivá váljanak.

Elenyészhetetlen dicsőség és örökös hála övezze tehát azokat a névtelen hősokeket, kik a szabadság korának szellemét megértve, 1848. március 15-én a magyar szabadságnak, a magyar függetlenségnek s a magyar alkotmányosságnak alapját megvetették; de örök dicsőség kísérje azon hazafiaknak nemes

munkáját is, kik emellett a magyar nemzet boldogságáról sem feledkeznek meg s az is minden tőlük telhető eszközzel előmozdítani és biztosítani törekednek.

Éljen a márciusi szabadság! Éljen a haza!

Jovánovits Leona lendülettel előadott szavalata viharos és szünni nem akaró tapsot provokált.

Az ünnepélyt a két dalárda által előadott „Himnusz“ rekesztette be.

Zombori levél.

1909. március 15.

A Szánin: regény, tehát erotika is van benne. Nem ösmerek regényt, mely hijjával lenne eme alkotórésznek. De nem ösmerek egyáltalában művészetet, mely enélkül szükölködnék. Azt az embert, akiben ez a hatalmas, világmozgató érzés hiányzik, senkise tartja épnek, egészségesnek. Hiába feküdt rá egy kétezer éves világfölfogás ászküzise, nem bírta kiirtani, legföllebb csak elnyomorította és csinált belőle boszorkánypörököt, flágellánsokat és ördögüzést. Hiába akarták később legalább az erre „hivatottak“-ban előlni, utóbb kénytelenek voltak a szüziesség fogalmát nőtlenégi fogadalomná átalakítani.

A Száninban van erotika, sok is. Nem is való ez a könyv a serdülő ifjuság kezébe. A férfiaknak általános asszonyéhsége, remekül le van írva benne, lehet hogy ez sokaknak nem tetszik, de így van és a regényben ez nincs túlozva. Különben naturalia non sunt turpia, föltéve, hogy az író nem turpiskodik és nem aljas célzattal mutat rá a mi szenyésünkre. Hogy a leány vére is lobbott vet néha, ezt is régóta tudjuk és hogy ezért még nem igazságos azt a szegény bukott teremtést a társadalomból véglegesen kitzasztani és minden tisztességes megélhetési módot elzárni előle, erre most tanítják a társadalmat. Még az sem új benne, hogy a leánynak joga van a szerelmet megösmerni és hogy ennek ellenére is becsületes, tisztességes feleség lehet belőle (persze ha a botlást nem ismétli). Mikszáthnak York-tanya című novellájában le van írva, hogy az Amerikából visszatelepedett tótok között az a fölfogás divik, hogy csikó korában hadd ugráljon, nem baj ha néha tilosba is téved, csak ha egyszer hámba fogták (ha a lány férjnél van) akkor vége legyen a ficánkolásnak és mindenféle ballépésnek. Talán helyesebb is ez a fölfogás, mert sokkal tisztességesebb, ha már egyik vagy másik fél kijózanodott a mámorból és nem bírja egy és más okból az eddigi viszonyt a törvényes formákban állandósítani, csendesen félre állani és nem lenne szabad a másiknak a boldogulását alattomosan szemforgató célzásokkal megakadályozni.

Mialatt ezt írogatom, a Szánint megkmettydoleschallozták. A Polónyi Géza vetette cenzura tehát kikelt és a magyar királyi univerzitatson kalászba szökkent, az 1848-iki tizenkét pont legelsejének nagyobb dicsőségére éppen akkor, amikor az 1848-as függetlenségi párt teszi a honatyák zömét, és abban a hónapban, amikor nagy apparátussal szoktuk ünnepelni a gondolatnak a rabigából való fölszabadulását.

Be jó dolgunk is lesz ezentul. A királyi ügyész meghagyására, bocsánat, megfenyegetésére és megfenyítésére, az aranyifjuság azonnal megszünik aranyat keresni a házasságban, a nőtlen férfiak rögtön elmennek gazdasszonyaikkal az anyakönyves elé, a szín-

házaikat becsukják stb. stb., aztán a föld népeinek ezer egynéhány menyországa mind ide lent, minálunk léssen megtalálható. De nem mind, mert legújabb polgártársainknak, Mahomed hiveinek a menyországot sehogyse fogja megtérni a szűzies ügyészség és így az egész annexió kárba vész.

És paragrafusba kapaszkodnak a kmetty-dolleschállók. Mintha bizon amióta a világon emberi társadalom van, nem mindig a törvény betűjével (nem szellemével) ütöttek volna agyon az embereket (Szokrátesz, Jézus) és kobozták volna el azt a kis szabadságot, amelyet a hatalmon levőktől nagynehezen kicsikartak a gyöngébbek. Ugy nézem én ezt a hajszát, hogy ez nyilvános erőpróbája akar lenni a viruló ultramontanizmusnak. Olyan műtanrendőri bejárás fele, hogy meglássák, vajjon a bírói karból is kigyomlátták-e már a szabadelvűséget.

Azt is megmondom, hol láttam meg a hierarchikus ördögpatát. Nem vitatom, hogy a regényben, a több mint kétezer éves életfölgósnak megítélése tulerős-e vagy sem és azt se, hogy a renneszánszból kialakulófélben levő világnézet több boldogságot fog-e nyújtani követőinek mint a régi, mert mind a kettőnek a gyöngéje, hogy az emberi szervezetnek egészségesen normális működéséből indul ki, a régi a testnek szellemi, az újabb magának a testnek épségére van fölépítve. Egyszerűen elolvasom a támadó írást és megtudom kiféle irta. Ha valamely cikkben durva kirohanások és mérges tajtékat turó kifejezések vannak, akkor mindig a szent hermándádnak van valami köze hozzá. Dr. Dollescháll egyetemi tanár ur cikkében ezt a szót találtam: higvelejü író. Nem a tárgy helyes, vagy helytelen voltát iparkodik bizonyítani, hanem súlyos invektívákat dobál az íróra, nem az igazságot keresi, hanem sérteni akar, nem érveket keres, hanem doronggal hadonáz, nem a megértés és megbocsátás vagyis a szeretet a kenyere, hanem a tönkretevés, vagyis a gyűlölet: ergo klerikális műhelyből való az az írás; quod erat demonstrandum.

Arczúbásef az ő regényével ugyancsak fölkavarta az olvasók gondolatvilágának örökké zajló tengerét, tehát föltétlenül ügyes író, hogy vajjon nagy író is, azt majd a további írásaiból fogják megtudni.

Kabos Márton.

H I R E K .

Kitüntetés. A király dr. Zwibach Károly ujvidéki illetőségű breskai orvost az arany érdemkereszttel tüntette ki.

Kinevezés. Fernbach Károly főispán Gutwein Fülöp jogvégezett bácsfeketehegyi lakost díjtalan közigazgatási gyakoronokká kinevezte és szolgálattételre további rendelkezésig a kulai járási szolgabírói hivatalhoz osztotta be.

Allamsegély. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a bajai tanonciskolának ez évre 4000 korona államsegélyt utalványozott ki.

Kinevezés. A kultuszminiszter dr. Rátvay János ujvidéki főgimnáziumi helyettes tanárt rendes tanárrá nevezte ki.

Allamsegély. A m. kir. földmivélségi miniszter a kunbajai tejszövetkezet be- rendezési költségeinek részbeni fedezésére egyszersmindenkorra 500 korona államsegélyt engedélyezett. Ha a szövetkezet két éven belül feloszlanék, köteles ezt a segélyt a Bács-Bodrog vármegyei gazdasági egyesület tejgazdasági osztályának kifizetni.

Gyász. Vojnits István vármegyei alispánt két nap alatt kettős gyász érte. Folyó hó 13-án d. e. 10 órakor rövid szenvedés után elhunyt édes testvére, bajsai Vojnits Izabella. Másnap beszentelték az elhunytak földi maradványait és Bajsára szállították, hogy az ottani családi sírboltban helyezték nyugalomra. Ugyanazon nap este, mikor a testvér tetemei még el sem érték örök pihenőjük helyét, jobblétre szenderült anyai nagyanyja, özv. bajsai Zákó Istvánné szül. zalakapocsi Domonkos Julia életének 94-dik évében. A nagyasszony, néhai Zákó István 1848/9-diki honvédezzredesnek özvegye, olyan kornak s olyan családnak volt a gyermeke, melyről Jókai Mór ragyogó tolla mesélt csodálatos, büvös-bájos regéket. Elmulásával újabb hézag támad a nagy idők nagy alakjainak egyre jobban ritkuló fényes sorában.

A gyászoló család a két halálesetről a következő gyászjelentéseket adta ki:

Özv. bajsai Vojnits Zsigmondné szül. Zákó Berta úgy a maga, valamint Mór, Máté és Pista fiai s ezek nejei és gyermekei nevében megtört szívvel tudatja, hogy szeretett leánya, illetve testvérük, nagynénjük és sógornőjük bajsai Vojnits Izabella folyó évi március hó 13-án délelőtt 10 órakor rövid szenvedés után elhunyt. Drága halottunk földi maradványai folyó évi március hó 14-én délután fél 5 órakor fognak a gyászházban (Kalaputca 30.) beszenteltetni s 15-én délelőtt Bajsán a családi sírboltban örök nyugalomra helyeztetni. Lelke üdvéért az engesztelő szentmise folyó évi március hó 17-én délelőtt 9 órakor lesz a zombori róm. kath. plébánia-templomban. Zombor, 1909. évi március hó 13-án. Néki nyugodt pihenést s boldog feltámadást adjon az Ég! Nekünk pedig szive szeretetének el nem muló emléke adjon vigasztalást.

Özv. bajsai Vojnits Zsigmondné szül. Zákó Berta úgy a maga, mint Olga és Izidora testvérei nevében fájdalomtól megtört szívvel jelentik, hogy a legjobb anya, nagyanya, dédanya és ükanya özv. bajsai Zákó Istvánné szül. zalakapocsi Domonkos Julia — néhai Zákó István 1848 9-diki honvédezzredes özvegye — folyó évi március hó 14-én esteli fél 8 órakor életének 94-ik évében az Urban elhunyt. Az elhunyt porrészei a gyászházban (Géza-utca 6. sz.) folyó március hó 16-án délelőtti 9 órakor fognak a református vallás szer- tartásai szerint megáldatni és ugyanazon délután 4 órakor Bajsán, a családi sírboltban örök nyugalomra tetetni. Zombor, 1909. évi március 15. Elhunytát siratják még: Unokái: Vojnits Mór, Vojnits Máté nejeivel szül. Babócs Gizellával, Vojnits Pista nejeivel szül. Széchenyi Erzsivel. Dédunokái: Vojnits Mariska férjezett Francz Györgyné, Vojnits Klári, Vojnits Zsigmond, Vojnits László, Vissy Irén férjezett Szilávy Kornélné, Vissy Vilma, Vissy Mariska férjezett Késmárky Józsefné, Vissy Olga, Vissy Izidora, Vojnits Örszi férjezett Jablonszky Aladárné, Vojnits István, Ilona, Juliska, József, Mariska, Margit, Gizella, Sárika, Jenő és Béla. Ükunokái: Szilávy Irén, Szilávy Kornél, Késmárky Vilma, Francz György. Emlékezete áldott!

Uj katonaoorvos. A király dr. Hajnik Emilt a szabadkai negyedik honvédezzredhez segédorvossá nevezte ki.

Athelyezés. A honvédelmi miniszter Markovics Horváth Mihály bácsborsódi őrs- vezetőt a szabadkai őrshez helyezte át.

Kinevezés. A közoktatásügyi miniszter Rittinger Antal zombori főgimnáziumi helyettes igazgatót állásában véglegesítette.

Ovodák építése. A kultuszminiszter a Zombor város területén megnyitandó állami ovodák közül a bánáti és felsővárosinak építési tervzetét jóváhagyta és elrendelte, hogy az építkezések azonnal megkezdessenek.

Villamos világítás. Ada és Mohol községek villamos világítása megtestesül. Már munkába vette a vállalkozó a villamos világítás bevezetését és az ősszel már megkezdődik az üzem.

Athelyezés. A m. kir. pénzügyminiszter Schwerer Károly bogsáni adótisztet a hódási adóhivatalhoz áthelyezte.

Iskolalátogatás. Zundl Péter prépost-kanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő tanügyi körutra indult. Ez az útja körülbelül egy hónapig tart, mely alkalommal meglátogatja az egyházmegye mindazon népoktatási intézeteit, melyeket eddig meg nem tekintetett. Ezzel a körutal a főtanfelügyelő az egyházmegye összes iskoláit megismeri.

Az orsz. színészkongresszus március 16-án, kedden nyílik meg Budapesten és három napig tart. A kongresszuson Zomborból dr. Pataj Sándor hírlapíró-társunk vesz részt, aki két társulattól is kapott mandátumot, a zombori és a nagyváradai szintársulattól, amelyek közül Pataj az utóbbit fogadta el.

A kath. legényegyesület 3. nagybőjti előadása vasárnap ismét hatalmas közönséget hozott össze. Ez alkalommal is a troubadourok zenekarának szíves közreműködésével minden tekintetben sikerült előadásban gyönyörködtünk. Az előadást bevezető s befejező két zeneszámot a troubadourok műkedvelői zenekara meglepő gyakorlottsággal és precizitással játszotta le. Közben Závodszy Levente tartotta meg „A kereszténység hatása a magyar nemzet művelődésére” című érdekes előadásának első részét. Keresetlen s élénk stílusban bemutatta a régi pogány és keresztény magyarok életét s a kereszténység üdvös befolyását az árpád-házi királyok alatt. Élvezetes felolvasását nagyon megtapsolták. Vidákovits József egyesületi tag pedig elszavalta Garai I. „Magyarország 1848-ban” című hazafias költeményét. A kezdő szavaló szorgalmas törekvése jó hatást gyakorolt.

Kizárás. A Good Templár-rend „Akarat” páholya Walter Vilmost fogadalom szejése miatt kizárta.

A futaki uj lelkész. Az elhunyt Eigl József futaki plébános helyébe Eördög Elemér bácsujfalusi plébános neveztetett ki.

Ügyvédek gyűlése. A zombori ügyvédi egyesület tegnap délelőtt tartotta évi közgyűlését, melyen a jelentések tudomásul vétele után megejtették a tisztújítást. Elnök lett: dr. Strasser Lajos, alelnök: dr. Lallosevits János, titkár: dr. Pataj Sándor, pénztáros: dr. Buják József; a választmány tagjai: dr. Bruck Ármán, dr. Gaál István, dr. Nicolits György, dr. Konyovits Dávid, dr. Gál Rezső, dr. Gombos Ignác, dr. Guttmann Zsigmond, dr. Mayer Nándor, dr. Czeisel Lajos és Paul Kálmán; a számvizsgáló bizottság tagjai pedig: Halász Dávid, dr. Masirevits Sándor és dr. Zátonyi Dezső.

Tanítóválasztás. A béregi iskolaszék legutóbbi ülésén Ágoston Bélát tanítóvá, Vidákovics Máriát pedig tanítónővé választotta.

Ápolási díjak. A m. kir. belügyminiszter a Belügyi Közlöny legutóbbi számában tette közzé a magyarországi állami gyógyintézetek, továbbá az országos köz- és nyilvános jellegű kórházak részére a folyó évre megállapított napi ápolási díjaknak a kimutatását. A bajai városi közkórházban 2 kor. 08 fil., a szabadkai városi közkórházban 2 kor. 04 fil., az ujvidéki városi nyilvános jellegű kórházban 1 kor. 80 fil., a zentai és zombori városi nyilvános jellegű kórházakban 1 kor. 40 fil. a napi ápolási díj.

Vasuti tisztviselők nyugdíjpótléka. A vasuti tisztviselők hosszú könyörgés után legutóbb, végre-valahára megkapták a nyugdíjpótlékot. Hir szerint ezt a nyugdíjpótlékot Ludvig Gyula elnökigazgató járta ki a miniszternél. A nyugdíjpótlék ki- eszközését azért fogadják szívesen a tisztviselők, mert így hozzájutnak majd a nyugdíjazások alkalmával az elvesztett lakbérhez. A pótlék az élvezett nyugdíjnak 15 százalékát fogja tenni, amiért a tisztviselők csak egy százalékkal fizetnek majd többet.

Sikkasztó oseléd. Bagi Mátyás magyarkanizsai legény Kohn Benő csantavéri birtokostól, kinél béresi minőségben szolgált, kisebb összeg elsikkasztása után megszökött. A nyomozást megindították ellene.

A kormány egy iparvállalatért. A hódási Honi fonó- és kötélverőgyár r.-t. március hó 8-ára közgyűlést hívott egybe, amely azonban határozatképtelen volt s így március hó 26-án újabb közgyűlést tart a társaság, amely tekintet nélkül a megjelent részvényesek számára, végérvényesen határoz a vállalat szanálására és a tárgysorozat egyéb pontjaira vonatkozólag. A közgyűlésen előterjesztést tesznek a másfél millió koronányi részvénytőkének egy negyed millió névértékű elhelyeztetlen részvényre való leszállítására, valamint arra vonatkozólag, hogy fél millió korona névértékű 4%-os elsőbbségi részvényt bocsáthasson ki a társaság. Ebből negyed milliót a kormány vesz át. Iparvállalatoknak ilyen módon való pártolására tudvalevőleg módot nyújt az iparfejlesztésről szóló 1907:III. t.-c. megfelelő szakasza. Ez a második eset, amikor a kincstár iparvállalatoknál részesedést vállal. Tavaly a rozsnói Markó-féle bőrgyár r.-t. elsőbbségeiből vett át a kormány egy nagyobb tételt.

Az alkohol áldozatai. Gyetvai Pál mélykúti napszámos annyira neki adta magát az ivásnak, hogy életével adózott érte. A mult napokban fuvaroztatván, megállt egy-egy koresma előtt erősíteni a szívet. Este felé valami dolgát végzendő, beállított Banyi János gazdához, hol éppen bort fejtettek. Tisztességes magyar szokás szerint megkínálták, de, mert úgy is ittas volt már, csak egy-két pohár borral. Gyetvainak a szűkmarku szivesség nem volt elég, még pénzt is kínált egy kis itókáért. Banyi tisztelve a pénzügyi törvényeket, pénzt nem fogadott el, sőt bort se adott többet, hanem ahelyett tapintatosan kitessékelt az alkalmatlan, erőszakoskodó vendéget; ki azután mérte az utca szélességét hazafelé, míg annyira elgyöngült, hogy a sárba heveredett le. Néhány legény észrevette a sárban fetregő alakot, segíteni akart rajta. Éles, goromba fenyegetőzéseire azonban inkább rendőroket kerestek, mire azonban azok odaérkeztek, Gyetvai már a sárba belefulladt. — Horváth István 25 éves monostori lakos részegen ment haza és otthon a kamrában felakasztotta magát. Végzetes tettének oka ismeretlen. — Zaborán János tótaradáci illetőségű földmives mult csütörtökön meghalt. A rokonság nagy halotti tort rendezett, ahol ugyancsak busulhattak a vendégek, mert két akó pálinka fogyott el. Másnap meghalt Zaborán özvegye, az asszony fivére és még 11 ember a rokonság közül. Vajjon a pálinka volt-e megmérgező, vagy a sok ivástól alkoholmérgezés állott-e be, azt a vizsgálat fogja kideríteni.

A Kossuth-muzeum Kossuth Lajosnak és az általa teremtett nagy időknek szent ereklyéit őrzi. Magasztos hivatást tölt be, tehát pártfogásra méltó. Épen ezt kéri most hazánk logobbjaitól. Pártfogoljuk remek kiadványainak megrendelésével — 10—20 koronáért megküldi Hock János: „Rákócine” című diszművét, 100—200 koronáért pedig a „Kossuth Lajos azt izente” című hatalmas méretű képet, mely 170 centiméter szélességével és 130 centiméter magasságával a legnagyobb színes olajnyomat a kontinensen. A kép tárgya fenséges és ehhez méltó a kivitel is. Azt a jelenetet ábrázolja, midőn Kossuth Lajos gyújtó szavára 6 hét alatt negyvenezer ember állott csatasorban az Alföldön kaszával felfegyverkezve Jellassich ellen. A kép igen diszes aranykeretben szállítatik és 10 korona havi részletfizetésre is kapható. Ezen kiadványok vásárlását valóban megérdemli a hazafias missziót teljesítő „Kossuth-Muzeum”, mely Budapest VIII., Népszínház-utca 23. sz. alatt van.

Az új kétkoronások. Az ezüst forintosokat — mint egy bécsi lap ujságolja — közelebből teljesen kivonják a forgalomból és helyébe ezüst kétkoronásokat bocsátanak ki. Egyelőre ötven millió értékben ver-

nek kétkoronásokat. A tizkoronás aranypénz is kikerül a forgalomból, bankjegyeket bocsátanak ki helyette.

Hölgykalapok sorsa Svájcban. A svájci vasutak igazgatósága körrendeletben értesítette az összes állomásokat, hogy oly hölgykalapok, melyeknek átmérője a 80 centimétert túlhaladja, mint bicikli kerekék szállíttassanak. Ezek után az ily óriási fejfedő tulajdonosainak nem marad más hátra, mint vagy a podgyáskocsiba ülni, vagy kalapját mint podgyászt feladni és az utazást fedetlen fővel megtenni. A hölgyek azonban szintén szervezkedtek ezen szigorú rendelet ellen és a kalapok karimáját 79⁹/₁₀₀ centiméterre készítették.

Lövöldöző pénzügyőr. Muszlák Ferenc zentai pénzügyőri felvigyázónak a mult napokban az egyik vendéglőben jókedve kerekedett, amelynek az lett a következménye, hogy midőn a vendéglőből kijövet, revolverrel a levegőbe lőtt, két csendőr mellette termelt és őt közből fogva a rendőrségre kísérték, hogy ott elkobozzák tőle a revolvert, de nem találtak meg nála, hanem tovább is figyelemmel kísérték őt ezen az éjjelen és egy másik mulatóhelyen vették el tőle a revolvert, amelyvel ismét minden óvatosság nélkül bánt. Muszlákot a csendőrség lövöldözés miatt feljelentette.

A leánykori név. Érdekes elvi jelentőségű határozatot hozott a napokban a kuria. Kimondotta, hogy a férjes nő leánykori nevének nem nyithat üzletet, illetve az ilyen kereskedelmi céget a törvényszéken nem lehet bejegyeztetni.

Szerelmes kocsis. Özv. Czéli Imréné szül. Horváth Mária 54 éves felsőszentiváni asszonyt a bajsai országútán felcsalta kocsijára Veinyi János jánoshalmi kocsis, ki szerelmi ajánlataival ostromolta a rancos képű anyókat. Czéli Imrénéből azonban már rég kihamvadt a szerelem tüze és nem érzett semmi vonzalmat a szerelemittas férfit iránt, ki nem birt uralkodni ösztönein és a vén anyókéval szemben erőszakkal szerzett érvényt szerelmi vágyainak. Czéli Imréné feljelentette a csendőrségen a kocsist, ki ellen megindították a büntető eljárást.

Kutba ugrott. Bauer Ferencé fiatal bácsi sokac menyecske volt. Pár évig boldog házasságban élt. Néhány hónappal ezelőtt azonban elméje mintha elborult volna. Seholy helyét nem találta, folyton rémképeket látott. Ezen szerencsétlen lelkiállapotban aztán folyó hó 10-én éjjel, odahagyva nyugvóhelyét övének minden ébersége dacára, a kutba vetette magát. Mire hozzátartozói észrevették, már halott volt. Férjén kívül egy kis gyermeket is árván hagyott.

Eladó diszmunkák. Gracza: A Magyar Szabadságharc története (90 füzet) ötven diszkötésű Remek Írók képes könyvtára. Legsötétebb Afrikában (3 kötet), Tűz és kard Szudánban, olcsón eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5—5

Eladó zongora. Egy teljesen jókarban levő Bösendorfer-féle zongora (Concert-Flügel) helyszüke miatt azonnal eladó. — Bővebbet a kiadóhivatalnál. 5—3

A háboru borzalmai.

A német könyvpiacra a napokban érdekes könyv jelent meg. *Bodart* dr. egy nagyszabású katonai mű keretében foglalkozik azokkal a nagy háborúkkal, amelyek az emberiség történetét irányították és tanulmányai során igen érdekes eredményre jut. Az újkor legnagyobb csatája a lipcei volt: 500,000 ember állt akkor egymással szemben és 140,000 ember esett el ezekből.

Az utolsó száz év legnagyobb csatáiról a következő táblázat ad fölvilágosítást. Az első szám az évet, a második a harcok számát, a harmadik pedig az elesettek számát mutatja:

Mukden	1905.	624,000	138,000
Sedan	1879.	320,000	122,000
Borodino	1812.	246,000	80,000
Waterloo	1815.	192,000	65,000
Wagram	1809.	290,000	63,000
Schaho	1905.	355,000	63,000
Königrätz	1866.	435,000	54,000
Drezda	1813.	300,000	50,000
Plewna	1877.	163,000	50,000
Epalu	1807.	158,000	49,000
Aspern	1809.	148,000	48,000
Solferino	1859.	273,000	39,000
Gravelotte	1870.	300,000	33,000
Wörth	1870.	123,000	31,000
Berefina	1813.	120,000	30,000
Le Mansz	1871.	110,000	30,000

Igen érdekes az a kimutatás is, mely a vert hadsereg ágyúvesztését tünteti föl. Itt Sedan tartja a rekordot, mert a sedani csatában a franciák 419 ágyút vesztek el, ami az összes ágyúknak 85 százalékát tette ki, míg például az osztrákok a königrätzti ütközetben 187 ágyút voltak kénytelenek átengedni az ellenségnek, ami az ágyupark 25 százalékát tette ki.

A tengeri ütközetben persze még nagyobbak az ágyúvesztések. Navarino mellett 1600, Csezme mellett pedig 1900 ágyú süllyedt a tengerbe. Igen behatóan foglalkozik ez a katonai lekszikon azzal is, hogy az egyes csatákban hány tiszt esett el.

Ebben a kimutatásban is a napoleoni háborúk vezetnek. 1805-től 1815-ig 900 tábornok esett el, vagy sebesült meg. Az elesett főtisztek száma pedig ezrekre rug. A sedani csatában 86,000 francia katona esett német fogságba.

Közgazdaság.

Méhészeti tanfolyam. A gölödői állami méhészeti gazdaságban az 1909. év folyamán hat időszakos tanfolyam tartatik a következő beosztással: Május 1—18-ig földmivesgazdák, május 24-től június 10-ig erdőőrök, június 14—27-ig lelkészek, július 1—18-ig és július 26-tól augusztus 12-ig néptanítók, végre augusztus 15—28-ig női hallgatók részére. Ezen tanfolyamok célja, hogy az azokon résztvevők a méhtenyésztés elméleti és gyakorlati ismereteit elsajátítsák, valamint hogy a méhkaptárnak és méhészeti segédeszközöknek házilag való elkészítését is megtanulják. Minden tanfolyam hallgatói annak tartama alatt teljes ellátásban díjtalanul részesülnek és ezen kívül azok részére, kik pályázati kérvényükben szorult anyagi helyzetüket igazolják s a m. kir. államvasutaknak a távolsági forgalom 7—16. vonalszakaszai között levő valamelyik állomásáról jönnek, a személyes vegyes vonatok III. kocsiosztályában érvényes féláru menetjegy váltására jogosító igazolvány küldetik, melynek ára a visszautazás költségeivel együtt a tanfolyamról való utazáskor fog megtéríteni. Minden egyes tanfolyamra 20—20 hallgató vétetik fel. A pályázni szándékozók felhivatnak, hogy a foglalkozásuknak megfelelő tanfolyamra való felvételt kérelmező egy koronás bélyegjeggyel ellátott folyamodványukban a vármegye, lakóhely, utolsó posta és vaspályaállomást pontosan megjelölve, azt a m. kir. földmívelésügyi miniszterhez címzetten felettes hatóságuk útján, az állandó alkalmaztatásban levők pedig a polgármester láttamozásával az illető tanfolyam kezdete előtt legalább egy hónappal előbb nyujtsák be.

Irodalom.

A „Vasárnapi Ujság“ március 14-iki száma első helyén Petőfi új arcképét közli Benczur Gyulának a Petőfi-ház részére készült festménye után. A többi képek a Petőfi-muzeum eddig berendezett részeit, a balaton-vidéki csipkeverő iskolát, táj- és genreképeket Szerbiából, Szopos Sándor és Rinyi Ede művészi rajzait stb. mutatják be. Szépirodalmi olvasmányok: Mikszáth Kálmán regénye, Fröhlichné Kafka Margit elbeszélése, Lenkei Henrik és Kosztolányi Dezső versei és Williamson angolból fordított regénye. Egyéb közlemények: Tonelli Sándor cikke az amerikai életből, színházi cikk, Follért Károly arcképe, tárcacikk a hétről s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, Sakkjáték stb. A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre négy korona, a „Világkrónika“-val együtt négy korona 80 fill. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában, (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám). Ugyanitt megrendelhető a „Képes-Néplap“ a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

HIRDETÉSEK.

A legrégebb és a legjobban
értetült magyar ujság az

EGYETÉRTÉS

A társadalom minden köré-
ben egyformán kedvelik. A
magyar családok hírlapja.

Előfizetési ára: egy hóra 2.40 K.

Főszerkesztő: Dr. Pap Zoltán.

Szépirodalmi főmunkatárs: Eötvös Károly.

Kérjen mutatványszámot.

Nagy elterjedtsége folytán
hirdetéseivel minden iparos
és kereskedő az Egyetértés-
ben biztos eredményt ér el.
Minden cikk hirdetése alkal-
mas, mert olvasóközönsége
vegyes.

Kérjen hirdetési prospectust.

Első Délmagyarországi Nádfonatgyár
SZOND (Bács-Bodrog megye).

Alulírott tisztelettel értesitem a
nagyérdemű közönséget, hogy az összes
nádfonatok (stokatur) és gomb-
szögek a legjutányosabb árban eladók.

Továbbá jótállás mellett eladok
legjobb minőségű mész. Tiszta, kö-
vektől mentes. 10,000 kilonként Szond-
ról szállítva 300 korona. Több waggon
rendelésnél árengedmény! Kisebb
rendelésnél viszonteladók árkedvezmény-
ben részesülnek.

Allandóan nagy raktár folyékony
kátrány, kátránylemez és cement-
ben, melyek a legolcsóbb áron sze-
rezhetők be.

Ócskavas a legmagasabb ár-
ban mindenkor átvéteik.

Tisztelettel 100-60

MERKL JÁNOS
SZOND,
Bács-Bodrog megye, (Pályaudvar mellett.)

705/909. sz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Pacsér község Bács-Bodrog vármegye
törvényhatóságának 21037/1906. sz. véghatá-
rozata alapján a községi ovoda építésének
vállalat utján való biztosítása céljából zárt
írásbeli versenyárgyalást hirdet.

1. Az építés összes költségei 1367634
koronában irányoztattak elő. Ajánlatok az
összes munkákra együttesen teendők.

2. Az építés a törvényhatósági jóváha-
gyás után azonnal megkezdendő és 5 hó
alatt bevégezendő.

3. Ajánlatok százalékos árengedmény,
vagy felülfizetéssel teendők.

4. Ajánlatok a községi előjárásnál
1909. március 30. napjának d. e. 11 órájáig
adandók be.

5. Bánatpénzü az ajánlati végösszeg
5% teendő be.

6. A versenyárgyalás 1909. április
1-én d. e. 10 órakor tartatik meg.

7. A részletes versenyárgyalási felté-
telek, tervek, ajánlati minta Pacsér község
jegyzői hivatalában a hivatalos órák alatt
betekinthető.

8. Ajánlattevők végleges döntésig köte-
lezettségben maradnak.

9. Képesítéssel nem bíró pályázók ké-
pesített megbízottat tartoznak ajánlatukkal
együtt megnevezni.

10. Vállalatnyertes a 83000/907. sz.
közszállítási rendelet értelmében csak hazai
anyagot használhat fel s csak magyar honos
egyéneket alkalmazhat.

11. Ismeretlen pályázók megbízatósá-
gukat igazolni tartoznak.

12. A munkálatok oda ítélése tekinte-
tében fentartatik azon joga a községnek,
hogy az ajánlatok között tetszése szerint
szabadon választhat.

Pacsér, 1909. március hó 2-ik napján.

Simon János, Marton Bálint,
jegyző. 2-2 bíró.

Bécsi konzervatóriumot
végzett zongoratanárnő el-
fogad órákat ugy saját zong-
goratermében, mint házhoz
járva is. Közelebbi adatok-
kal szolgál az adóbérlőség.
Telefon 28. 3-3

akások,

lépcsőházi szobák, villa és

nyári lakások. Üzlethelyisé-

gek, gyári, ipari és keres-

kedelmi célra nyilvántartási

osztálya. Házak, telkek, villák

vételeire, eladásra, bérletre.

Üzletek adás-vétele. Jelzalog-

o kölcsönök I., II. helyre. o

Allások mindenkinek ingyen.

o o Válaszbélyeg. o o

Elsőrangú ajánlatok:

HUSZÁR A.,
Budapest, V., Mérég-u. 2.

KERESEK

Bácskában ismert és teljesen
fölszerelt irodámhoz kaució-
képes

mérnöktársat,

ki a 40/1909. I. M. sz. rendelet 5. §.

4. pontjának megfelelően az új birtok-
rendezéshez megkivántató jogosítvány-
nyal bir vagy azt megszerzi. . . . . Én,
— ki 10 év alatt 25 bácsmegyei nagy-
község tagosítását végeztem, — a dűlő-
zési és tagosítási, illetőleg legelőfelosz-
tási, kiosztási tervezet és ennek alapján
az érdemi egyezség előkészítése és meg-
alkotása vagy evvel egyenértékű par-
cellázások vezérelveinek megállapítása
körüli, nagyobb gyakorlatot igénylő
személyes közreműködést vállalom csak
— rajzolói és irnoki munkák végzése
nélkül, egyszersmind a vállalatnak egyéb
összes munkái és költségei a társat
: : : fogják illetni és terhelni. : : :

WILLMANN JÁNOS,

3-1 okl. mérnök.

BAJA.

A Flórián-utca 10. sz. egyeme-
letes ház egészben vagy ré-
szekben kiadó esetleg eladó.
Bővebbet a kiadóhivatalban. 13

594. szám. 1909.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi
LX. t. c. 102., illetőleg az 1908. évi XLI. t. c.
19. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy
a budapesti IV. ker. kir. járásbíróóság 1908.
évi Sp. III. 3202/3 számú végzése követke-
ztében dr. Kála Vilmos budapesti ügyvéd által
képviselet Kallos Manó budapesti cég javára
91 kor. 42 fil. s járulékaik erejéig 1909. évi
február hó 18-án fogantatosított kielégítési
végrehajtás utján felültozoglalt és 3000 koronára
becsült következő ingóságok, u. m.: ingók
nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a zombori kir. járás-
bíróóság 1909. évi V. 316/2 sz. végzése folytán
91 kor. 62 fil. tőkekövetelés, ennek 1908. évi
október hó 1-ső napjától járó 5% kamatai
és eddig összesen 31 korona 41 fillérben
bíróilag már megállapított költségek erejéig
Csonoplyán adós lakásán leendő megtar-
tására 1909. évi március hó 27-ik napjának
délutáni 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz
a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivat-
nak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881.
évi LX. t.-c. 197. és 108. § a értelmében
készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek
szükség esetén becsáron alul is el fognak
adatni.

Zomborban, 1909. évi március hó 8-án.

Styrum Mór,
kir. bir. végrehajtó.

Gillette

biztosító borotva a legjobb, amely ma forgalomban használtatik. Nagy választékban francia, angol és valódi solingi borotva, zsebkes, olló stb.

kapható

Flosberger Mátvás,

műköszörűsnél,

ZOMBORBAN. 5-3 Zrinyi-utca.

Eladó ház.

Zomborban, Konyovits-utca 9. számú ház, mely áll 3 utcai szoba, 1 előszoba, nagy jégverem (jégkereskedésre alkalmas) és a szükséges mellék helyiségekből — **eladó, esetleg bérbeadó.** Bővebb felvilágosítást nyújt

UTVITS MIKLÓS,
4-3 ZOMBOR.

608/végreh. 1909. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102., illetőleg az 1908. évi XLI. t. c. 19. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti VI. ker. járásbíróóság 1908. évi Sp. VI. 2871. számú végzése következtében dr. Sós Ernő budapesti ügyvéd által képviselt Brohl Ferenc vesztrumi cég javára 789 korona s járulékai erejéig fogantatott kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 2300 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 4 lóra való szerszám és 3 ló nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a zombori kir. járásbíróóság 1908. évi V. 1577/5. számú végzése folytán 603 kor. 42 fill. hátr. tökekövetelés, ennek 1906. december hó 31. napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 141 kor. 80 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Zomborban a városháza udvarán leendő eszközlésére 1909. évi március hó 27-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Zomborban, 1909. évi március hó 8-án.

Styrum Mór,
kir. bir. végrehajtó.

Kiadó ház.

Zomborban, (Felsőváros) a Flórián-utcában levő 11. sz. ház kiadó. Bővebbet a 00 kiadóhivatalban. 00

Eladó csillárok.

Atköltözködés miatt több villamos csillár és villamlámpa eladó. Bővebb felvilágosítás a kiadóhivatalban nyerhető.

Eladó

8-3

Bácskában vasutálom más közvetlen közepében 1000 □-öl terület nagyobb szabásu modern méhészettel. Bővebb felvilágosítás a kiadóban nyerhető.

Pálinkafőző készülékek

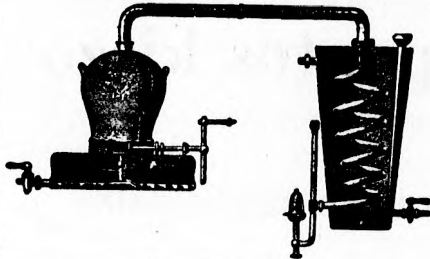
100 litertől egész 400 liter ürtartalommal, az új szeszadó-törvény előírásai szerint készítve.

Ujabb rendszer:

SZÁLLITHATÓ KIVITEL,

akár bukkánóval,

akár bukkánó nélkül.

Régebbi rendszer:

BEFALAZHATÓ KIVITEL,

akár hűtőpalackkal,

akár hűtőkgyóval.

Az új szeszadó-törvény előírásait a legszigorubbantartjuk be. Minden vevőnknek a kezelésre és eljárásra vonatkozó hasznos utasításokat adunk. Szivattyúk, szesztömlők, csövek, pincegazdasági gépek és cikkek állandóan raktáron.

Kérjen árjegyzéket és ajánlatot.

SCHVARCZ JÓZSEF és TÁRSA,

gép- és szerszámraktár. — Gépszijgyár. — Műszaki iroda.

Budapest, Váci-körút 26. sz. Sürgőnycim: „USZÓ“ BUDAPEST.

**LEGJOBB MINŐSÉGŰ
HÁZAI
GYÁRTMÁNYÚ
OKMÁNY, IRÓ ÉS
FOGALMI PAPIROK**

KAPHATÓK MINDEN JOBB
PAPIRKERESKEDÉSBEN

Bittermann Nándor és Fia

☒☒ kő- és könyvnyomdája ☒☒

ZOMBORBAN,

☒☒ a vármegye palotájában. ☒☒

Megrendelések a legrövidebb idő alatt szállítatnak.

*

Papir- és írószerek a bevásárlási áron.

*

Könyvkötői munkák

elfogadtatnak és a kiállítási áron szállítatnak.

*

☒☒ Községi nyomtatványokból ☒☒

☒☒ nagy raktár. ☒☒

*

60-58

Telefonszám: 18.

Könyv- és könyomdai műintézet.

TELEFONSZÁM : 18.

B Á C S K A

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY KIADÓHIVATALA.

Bittermann Nándor és Fia
Zombor, vármegye palota.

Gyors és pontos kiszolgálás. Méltányos árak.

Folyóiratok, szépirodalmi és szaklapok, tudományos és közgazdasági művek, iskolai értesítők, röpiratok, gyászjelentések, váltók, táblázatok, számlák, levélfejek, névjegyek, eljegyzési és esketési kártyák, sima és dombornyomatu monogrammok, falragaszok, körlevelek, táncvigalmi meghívók, táncrendek, étlapok stb. minden e szakmába vágó munkák magyar, dalmát, szerb és német nyelven készíttetnek

csinos és izléses kiállításban.

Papir- és írószerek a bevásárlási áron.

Könyvkötőmunkák

elfogadtatnak és a kiállítási áron szállíttatnak.

Községi nyomtatványokból

nagy raktár.